

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

Vastaajatahon virallinen nimi

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Kuntayhtymän johtaja Maire Ahopelto, maire.ahopelto@kainuu.fi, puh. 044 777 3033

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän yhtymähallitus 16.9.2020.

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Kyllä osittain.

Palvelujen yhdenvertainen saatavuus edellyttäisi erityisesti alueellisten erojen huomioimista. Väestöryhmien välisten sekä sosioekonomisten terveyserojen osalta tulee kiinnittää tavoitteisiin tarkempaa huomiota. Terveyserojen kaventamisen näkökulmasta uudistus ei riittävässä määrin huomioi yhteiskunnassa ja lainsäädännössä olevia muita rakenteellisia toimintoja, jotka ylläpitävät sosioekonomisia terveyseroja. Nämä liittyvät mm. monikanavaiseen terveydenhuollon rahoitukseen, sosiaaliturvaan, työsuojeluun ja työterveydenhuollon sääntelyyn.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Pelastustoimen ja ensihoidon kuuluminen samaan organisaatioon mahdollistaa synergian niissä toiminnoissa, joissa se on tarkoituksenmukaista. Sekä ensihoidolla että pelastustoimella on omat erityisosaamista vaativat tehtävänsä. Osa tehtävistä voidaan mahdollisesti hoitaa yhteisellä henkilökunnalla ja näin saavuttaa toiminnallista ja taloudellista etua. Etenkin harvaan asutuilla alueilla synergiaa pitää hakea myös muista ympärivuorokautisista palveluista kuten kotihoidosta ja kotisairaalaista.

Pelastustoimen rahoitus tulee olemaan huomattavasti suurempi kuin esitetty rahoitus johtuen mm. työaikamuutosten vaatimasta resursoinnista, tietojärjestelmien kehittämisestä jne. Esitys lisää valtion ohjausta huomattavasti neuvottelumenettelyineen. Aikaisempien neuvottelujen hyödyt tulee arvioida ennen kuin määritellään uusia neuvottelumenettelyjä.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Demokratia toteutuu maakuntavaaleilla, mutta maakuntavaltuustoon ei välttämättä saada kattavasti eri kuntien edustajia. Esitys ei saa rajoittaa merkittävästi maakuntavaltuuston toimivaltaa vaan alueella tulee olla oikeus päättää alueensa palveluista laajasti. Esityksessä rajoitetaan maakuntavaltuuston päätösvaltaa voimakkaalla valtion ohjauksella.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä [Maakunnalle annetaan mahdollisuus päättää palveluiden järjestämisestä.]

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Yksi haaste liittyy maakuntien kustannusindeksiin, joka kannustaa ansiotasokehityksen hillintään maakunnassa – mm. palkkauksen tasa-arvo-ohjelma ollut naisvaltaisilla hoito- ja hoiva-aloilla neuvottelutavoitteena. Edelleen rahoitusmekanismit huomioivat viiveellä ja vain osittain palvelutarpeen kasvun - on aiheellista kysyä tulisiko mieluummin vähentää tulevien maakuntien sote-velvoitteita lakimuutoksin, kuin rakentaa rahoitusmekanismi, joka aiheuttaa ristiriitoja talouden ja toiminnan yhteensovittamiseksi. Viime kädessä valtion antaessa tehtäviä on huolehdittava myös rahoituksesta. Kuntalakia tiukempi talouden tasapainottamissääntely tulee tarkoittamaan erimielistä alkua tuleville maakunnille - sääntelyn tulisi olla kuntalain mukainen tältä osin (TA-vuosi + taloussuunnitteluvuodet).]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

8§

Lakiesityksessä on ympäristöterveydenhuollosta nykytilan kuvauksen yhteydessä todettu, että laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009) määrittelee minimivaatimukset ympäristöterveydenhuollon järjestämiselle kunnissa. Kainuun ympäristöterveydenhuolto on järjestetty hallintokokeilun alusta alkaen (v. 2005) maakunnallisesti. Hallintokokeilua koskevan lain (343/2003) mukaan ympäristöterveydenhuollon tuli kuulua maakunnan toimialaan. Hallintokokeilun päättymisen jälkeen vuoden 2013 alusta alkaen ympäristöterveydenhuolto on kuulunut Kainuun sote-kuntayhtymään.

Esityksen mukaan kunnilla olisi vastuu ympäristöterveydenhuollosta. Sote ministerityöryhmä on linjannut 13.2.2020, että ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ei tässä vaiheessa sisällytetä maakunnan tehtäviin. Valtioneuvosto on asettanut 11.6.2020 Aluehallinnon ja monialaisen maakuntien selvitystyön, jonka toimikausi kestää 31.12.2020 asti. Tavoitteena on selvittää, millä edellytyksin ja mitä tehtäviä kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta voitaisiin siirtää sote-uudistuksessa muodostettaville, kuntaa suuremmille alueille.

Sote-järjestämistä koskevassa lakiesityksessä ympäristöterveydenhuolto näkyy 48§:ssä, jonka mukaan sote-maakuntien olisi tehtävä yhteistyötä varautumisessa ympäristöterveydenhuollon kanssa. Muutoin lakiesityksissä ei ole mainittu ympäristöterveydenhuoltoa.

Lakiesityksen 6§:n mukaan sote-maakunnalla on mahdollisuus alueellaan ottaa hoitaakseen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Lisäksi 8§:n mukaan sote-maakunnalla on mahdollisuus hoitaa kaikkien alueensa kuntien kanssa tekemällä sopimuksella kunnista siirretyt kuntien vapaaehtoiset tehtävät, joiden hoitamiseen kunnat ovat osoittaneet sote-maakunnalle rahoituksen. Samaan tapaan sote-maakunnalla tulisi olla mahdollisuus ottaa hoitaakseen lakisääteiset mm. ympäristöterveydenhuollon tehtävät.

Lain valmistelussa tulisi ympäristöterveydenhuollon osalta ottaa huomioon maakunnalliset erityispiirteet. Kainuussa ympäristöterveydenhuolto on hoidettu pitkään maakunnallisena samassa organisaatiossa soten kanssa. Pitkäaikaisesta maakunnallisesta toiminnasta syntyneen kokemuksen perusteella yhteydet kuntien toimintoihin (mm. ympäristönsuojelu, rakennusvalvonta, kaavoitus, vesihuolto, ruokahuolto) on mahdollisuus hoitaa maakunnallisesta organisaatiosta käsin. Varautumisessa ja häiriötilanteiden hoidossa maakunnallisesta yhteistyöstä on koettu olevan hyötyä. Tämä on vaatinut aktiivista yhteydenpitoa kuntiin. Käytännöt kunnittain vaihtelevat, mutta Kainuun kokoisessa maakunnassa se on onnistunut.

Mikäli sote-maakuntaudistus toteutuu ensin ja jos myöhemmin monialaisen maakunnan selvitystyön pohjalta ympäristöterveydenhuolto siirtyisi maakunnalliseksi, tulisi välttää tilanne, jossa toimiva organisaatio revitään auki sote-maakuntaudistuksen yhteydessä ja ympäristöterveydenhuolto siirtyisi kuntien vastuulle ja sen jälkeen tulisi uudistus, jolloin ympäristöterveydenhuolto siirtyisi maakunnalliseen organisaatioon. Tämä lisää turhaa byrokratiaa.

Edellä esitettyihin asioihin perustuen esitetään, että ympäristöterveydenhuollon tehtävät sisällytetään sote-maakuntalakiin maakunnan järjestettäviin tehtäviin. Sote-maakuntalain 8 §:ään on lisättävä maininta, että sote-maakunta voi ottaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät hoidettavakseen, jos ne on alueella jo hoidettu aikaisemmin maakunnallisesti.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä [Sosiaali- ja terveystalveluiden järjestäminen yhtenä kokonaisuutena madaltaa toimintojen välisiä rajoja.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin [Osa saatavuuteen liittyvistä ongelmista johtuu osaavan henkilökunnan puutteesta alueella. Tämä lainsäädäntö ei varsinaisesti vaikuta henkilöstön saatavuuteen. Ostotyövoiman tarkempi säätely voi ehkä ohjata työvoimaa julkisen toimijan suoraan alaisuuteen.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin [Maakunnan ja kuntien toiminta edellyttää tiivistä yhteistyöstä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Kunnilla on selkeästi omat tehtävänsä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja sote-maakunnalla omat tehtävänsä. Tiivis yhteistyö kuntien kanssa tarkoittaa kuntien ja alueellisten hyvinvointikertomusten tekemistä yhdessä.]

15. Turvaako 8 §:n säätely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä

16. Onko 12 §:n säätely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n säätely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin [Kainuun soten tavoitteena on hoitaa mainitut toiminnot omalla työvoimalla. Valitettavasti tarjolla olevan työvoiman niukkuuden vuoksi pieni osa toimintoja on jouduttu tuottamaan ostopalveluilla tai työvoiman vuokrauksella. Koko sote-uudistuksen toivotaan lisäävän sote-maakuntien houkuttelevuutta työnantajana. Mahdollisuus käyttää ostopalveluja ja vuokratyövoimaa oman toiminnan tukena on kuitenkin välttämätöntä etenkin yhteispäivystysjärjestelyissä. Pohjois-Suomen OYS-erityisvastuualueen 5 sairaanhoitopiiriä ovat yhdessä perustaneet Pohjois-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon osuuskunta Tervian sekä sen tytäryhtiö Tervia Osajat Oy:n tiivistämään erikoissairaanhoidon yhteistyötä ja turvaamaan Pohjois-Suomen päivystävien sairaaloiden toimintaa mm. mahdollistaen erikoislääkäreiden osaamisen jakamisen yli sairaanhoitopiirien. Sekä em. osuuskunta että sen tytäryhtiö ovat voittoa tuottamattomia ja täysin julkisomisteisia, vain omistajien alueella toimivia ja ydintoiminnan tukemiseen ja turvaamiseen perustettuja rakenteita. Sote -järjestämislain 12 §:ssä säädetään edellytyksistä hankkia palveluita yksityiseltä palveluntuottajalta. Vastaavasti sote -järjestämislain 2 § (määritelmät) 4. kohdan mukaan mitä tässä laissa säädetään yksityisestä palveluntuottajasta, sovelletaan myös sote-maakunnan, kunnan ja valtion omistamaan yhtiöön tai muuhun yhteisöön. Sote-maakunnan tai -maakuntien julkisomisteisten yhtiöiden tai muiden yhteisöjen rinnastaminen yksityiseen palveluntuottajaan voi rajata maakuntien mahdollisuutta yhteistyöhön ja siten palveluiden turvaamiseen yhteisten rakenteiden kautta.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä pääosin [Sote-maakunnan toimiessa järjestäjänä, tulee yksityiselle palveluntuottajalle asettaa samat toiminnalliset velvoitteet mm. laatutekijät kuin julkiselta edellytetään. Toiminnan tulee täyttää myös varautumisen osalta samat velvoitteet.]

18. Onko 16 §:n säätely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin [Yksityisille palveluntuottajille pitää määrittää vastuut, joista huolehditaan myös poikkeusoloissa.]

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Yhteistyöalueita tarvitaan. Alueiden on syytä päättää yhteistyöstä itsenäisesti, mutta ohjausta tarvitaan, jos se ei onnistu. Ohjauksessa on syytä huomioida alueiden erityispiirteet. Esimerkiksi Pohjois-Suomen keskussairaalaaverkko on tarpeen palvelujen turvaamisen vuoksi, vaikka asukasmäärät ovat pienet.]

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä pääosin [Erikoissairaanhoidon ja terveydenhuollon osalta tämä on tarkoituksenmukaista ja perusteltua. Sosiaalihuollon osalta tilanne on monimutkaisempi tällä hetkellä ja vaatisi tarkempaa selvittelyä. Olennaista on, ettei häiriötilanteissa johto- ja toimivaltuudet merkittävästi muutu normaalitilanteeseen nähden.]

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Ehdotettu lain 8 § on pääosin oikeansuuntainen. Esimerkiksi lain 1 kohta sisältää tavoitteet pelastustoimen palveluiden yhdenvertaisen toteuttamisen ja palveluiden vaikuttavuuden turvaamiseksi sekä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon määrittämiseksi.

Tavoitteisiin esitetään lisättäväksi pelastustoimen ICT- järjestelmien kehittäminen ja korkean turvallisuuden verkon (TUVE) käyttöönottamisen strategiset tavoitteet. Tavoitteisiin esitetään lisättäväksi pelastustoimen kansallisen kalustonhallintaohjelman kehittäminen sekä materiaalisen varautumisen ja huoltovarmuuden strategiset tavoitteet.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Pelastustoimella ei ole ollut omavalvontaohjelman laadintavelvoitetta. Omavalvontaohjelman laadinta ja käyttöönottaminen on tarkoituksenmukainen osa pelastustoimen hallinnonalan laadunhallintaa ja jonka sisältötietoa tarvitaan verrattavuuden, vaikuttavuuden arvioinnin ja toiminnan kehittämisen tueksi.]

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Nykyisessä turvallisuusympäristössä on tärkeää varautua kansainvälisen avunannon lisäksi käyttämään pelastustoimen erityisresursseja tehokkaasti Suomessa tapahtuvissa onnettomuustilanteissa. Kansainvälisen pelastustoiminnan erityisresurssien käyttäminen Suomessa tapahtuvissa onnettomuuksissa luo vahvan perustan tilanteisiin, joissa jouduttaisiin pyytämään kansainvälistä apua Suomeen (isäntävaltion tukitoimet, Host Nation Support).

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

12 § Sisäministeriön aloite sote-maakunnan lisärahoituksen myöntämisestä

Sote-järjestämislain 50 § mukaan valtio voi osallistua sosiaali- ja terveydenhuollossa tarvittavan valtakunnallisen alueellisen valmiuden ja varautumisen kehittämiseen ja ylläpitämiseen tai poikkeuksellisten häiriötilanteiden hoitamiseen. Myös pelastustoimessa on vastaavia tarpeita. Pelastustoimen järjestämislain 12 § viittaa sote-maakuntien rahoituksesta annetun lain 12 §.

Rahoituslain 12 § ei käsittele lisärahoitusta vaan valtionavustusta, lisärahoitusta käsitellään rahoituslain pykälissä 11 § Sote-maakunnan lisärahoitus ja 26 § Lisärahoituksen myöntäminen ja maksaminen. Tarkoitetaanko pelastustoimen järjestämislain 12 §:ssä lisärahoitusta vai valtionavustusta?

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä [Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän sekä Kainuun pelastuslaitoksen palveluntuotanto toteutetaan jo tällä hetkellä sote- maakunnan kokoisella alueella, joten sote-maakuntajako tukee tätä eikä aiheuta merkittäviä muutoksia.]

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin [Kunnilla on merkittävä rooli sote-maakuntien perustamisessa, tehtävien siirtämisessä ja rahoituksen turvaamisessa. Kunnat vastaavat nykyisen lainsäädännön mukaan sekä sosiaali- ja terveystoimen että pelastustoimen järjestämisestä ja rahoittamisesta. Kuntien ja kuntien poliittisen johdon sitoutuminen ja vastuu ovat muutoksen onnistumisen ja toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaisiin ja toimivien toimintamalli. Väliaikaisen toimielimen kokoonpanosta sovitaan välittömästi lain voimaantulon jälkeen. Mikäli valmistelutoimielintä ei jostakin syystä ole asetettu

viimeistään kahden kuukauden kuluessa lain voimaan tulosta, asettaisi valtioneuvosto valmistelutoimielimen valtiovarainministeriön esityksestä.]

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

kyllä pääosin

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

kyllä pääosin [Kuntien omaisuuden siirtyessä tulee huomioida, että kunnat saavat korvauksen siirretystä omaisuudesta. Kunnilta vuokrattavien toimitilojen osalta tarvitaan pidempi siirtymäaika kunnilta vuokrattavista tiloista, jotta kuntaan ei muodostu käyttämättömiä kustannuksia aiheuttavia toimitiloja.]

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

kyllä

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä [Uudistus tarvitsee merkittävää valtiollista tukea.]

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä [Rahoitusjärjestelmän tulisi olla mahdollisimman yksinkertainen ja oikeudenmukainen sekä perustua sosiaali- ja terveydenhuollon osalta ensisijaisesti tarpeeseen.]

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

kyllä pääosin [Rahoitusjärjestelmän tulee turvata maakuntien kasvavat palvelutarpeet ja valtion tekemät lakimuutokset, jotka aiheuttavat kustannuksia.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin [Pelastustoimi ei sisälly tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitukseen. Sote-maakunnan rahoituksessa tämä tulee ottaa huomioon.]

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä pääosin [Sote-maakuntien toiminnan yhtenäistäminen ja kustannusten hallinta vaatii pitkän ajan esim. tietojärjestelmien yhtenäistämisen, joka ei välttämättä ole toteutettavissa koko Suomessa yhtä aikaa lyhyessä ajassa. Siirtymäaikana kustannusten tulee laskea samalla tavalla myös niillä alueilla, jotka ovat jo tehneet maakunnallisia laaja-alaisia sote-kuntayhtymiä. Niiden kustannusrakenne on jo nyt uudistettu ja mahdollisuudet vielä alentaa kustannuksia ovat rajalliset verrattuna niihin alueisiin, jotka vasta aloittavat tämän yhtenäistämisen.]

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

kyllä pääosin [Enimmäismuutostasauksen rajaus voi osoittautua vaikeaksi toteuttaa.]

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei pääosin [Esitys sote-maakunnan rahoituksesta kohtelee eri tavalla samankin alueen kuntia, joka voi lisätä eriarvoisuutta kuntien välillä.]

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

kyllä pääosin [Kriteereiden tulisi enemmän perustua palvelutarpeeseen.]

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?

kyllä pääosin [Rahoitusjärjestelmä kohtelee kuntia eriarvoisesti.]

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

kyllä pääosin [Erikoissairaanhoidossa alueiden keskussairaalat vastaavat myös lääkäreiden erikoistumiskoulutuksesta, hoitohenkilökunnan kliinisestä opetuksesta ja tutkimuksesta. Näihin tulee myös kohdentaa rahoitusta.]

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä pääosin

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin [Ohjauksessa on syytä huomioida maakuntien erilaiset piirteet.]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja

tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

kyllä pääosin [Maakunnalle tulee antaa rahoitusta todellisten kustannusten mukaisena.]

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Sote-maakuntien perustamiseen liittyvät ICT-muutuskustannukset ovat lähtökohtaisesti edellisen sote- ja maakuntavalmistelun mukaisia. Luonnollisesti on huomioitava normaali kustannusten kasvu ja yleinen hintatason nousu. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti siihen, että maakunnat ja alueet ovat hyvin erilaisessa lähtötilanteessa, kun sote-puolen ICT-tietojärjestelmiä lähdetään yhdenmukaistamaan.

Esimerkiksi Kainuun osalta on tietojärjestelmien konsolidointi pääosin tehty, mutta kehittämistarpeita on olemassa, joten rahoituksen täytyy mahdollistaa myös pitemmällä konsolidoinnissa olevien sote-maakuntien toiminnan ja tietojärjestelmien kehittäminen edelleen, eikä rahoitus saa olla sen kaltaista, että kehittäminen halvaantuu siksi aikaa kunnes hajanaiset sote-alueet pääsevät samalle tasolle (kuten edellisen sote- ja maakuntavalmistelun osalta oli, että pidemmällä olleet eivät saaneet lähteä tekemään rahoituksen turvin jatkokehitystä, sai vain suunnitella).

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Käsityksemme mukaan Kainuun soten osalta merkittäviä muutoksia ei tulisi esim. potilastietojen käsittelyyn. Kainuussa sote on jo nykyisinkin tiedonhallinnan yksikkö, joten tämäkin säilyisi ennallaan (muutoksia tulee enemmänkin hajanaisten sote-alueiden osalle). Luonnollisesti sote-maakuntaudistuksen valmistelussa tulee varmistaa riittävä rahoitus ja resurssointi myös olemassa olevan yhtenäistetyn ICT-ympäristön kehittämiseen, tulevaisuuden kyberturvallisuusuhkien torjuntaan, poikkeustilanteiden ja jatkuvuuden hallinnan toimivuuteen ja varautumiseen.

a) vuosina 2021-2022?

Ostopalveluiden kilpailutusten ja sopimusten osalta tulee pyrkiä siirtämään voimassa olevat sopimukset, muuten hinnat voivat nousta kohtuuttomasti ja aiheuttaa lisäkustannuksia.

b) vuosina 2023-2024?

Sopimusten tulee olla tarpeeksi pitkiä.

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

Sote-maakunnalle voi aiheutua taloudellisia vaikutuksia, jos laki on voimassa.

b) vuosina 2023-2024?

Sote-maakunnalle voi aiheutua taloudellisia vaikutuksia.

c) vuodesta 2025 alkaen?

Sote-maakunnalle voi aiheutua taloudellisia vaikutuksia.

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

kyllä

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

Arviointi on vaikeaa, koska vielä ei tiedetä, mitkä sopimukset mitätöityvät sote-uudistuksessa.

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimukseen yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

Kunnilla ja sote-kuntayhtymillä on paljon hankintalain mukaan kilpailutettuja palveluja ja sopimuksia, joihin voi liittyä investointeja. Niiden arviointi on vaikeaa, koska vielä ei tiedetä, mitkä niistä mitätöityisivät.

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

palvelutarpeen arviointi

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Esitämme käsitettä sote-alue.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Kainuun sote-alue.

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Sote-uudistuksen siirtyessä hallituskaudelta toiselle aiheutuu tyypillisesti lisää uusia ongelmia. Tämän vuoksi olisi perusteltua, että uudistusta tarvittaessa tarkkarajaisesti vaiheistetaan, ositetaan ja pienennetään. Tämä sen vuoksi, ettei uudistuksesta muodostuisi liian suurta, joka ei toteudu.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Ahopelto Maire
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä